

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka Din 1.50 • Polletna naročnina Din 15.—
Celoletna naročnina Din 30.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: M. Poštuvan
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čeč)

Ljubljana, 28. jan. 1937

Leto III — Številka 15

Radikalec je, kdor išče prve korenike, t. j. prvega, vse obsegajočega razloga, da iz njega vse izvaja in nanj vse speljuje. Prvi razlog se pa razlikuje na dvoje po dveh glavnih zmožnostih človeške duše, ki sta razum in volja. Glede na razum se razlog zove načelo, glede na voljo pa nagib. Potemtakem se da radikalizem razdeliti na dvoje: je intelektualen in praktičen. Radikalec išče razumu najvišjega načela, katero obsega vsa druga načela, volji pa najvišjega nagiba, kateri določuje vse druge nagibe.

(Dr. A. Mahnič R. K. 10.)

Laž in klevete v javnem življenju

(Prosto po La Croix.)

V javnem življenju, politiki, tisku se osma božja zapoved: »ne pričaj po krivem zoper svojega bližnjega« pogostoma krši kot bi za ta področja človekovega udejstvovanja ne veljala. Nasprotnika za vsako ceno onemogočiti, uničiti, odpraviti velja za dovoljeno; zato se sme črniti, klevetati, opravljati, obrekovati, teptati v prah. Laž, zavijanje, prikrievanje: vse služi v ta namen. Toda tega krščanska pravičnost in ljubezen ne dopuščata! Velja pa tudi Kristusov ukaz: »Ljubi svojega sovražnika« z nadnaravno ljubeznijo, s katero ga Bog ljubi: glej v njem neumrjočo dušo.

Najprej laž: prepovedana je brezpogojno in v vsakem primeru. Laže tisti, ki z govorno ali pisano besedo druge namerno zavaja v zmotno. Javnost ima pravico zvedeti resnico o vseh javnih zadevah. Dostikrat politični agitatorji, časopisi dajejo zavestno lažne obljube ali zavijajo napake svoje stranke, varajo javno mnenje glede naukov, idej, zaslug ali nezaslug bodisi svojih privržencev bodisi svojih nasprotnikov: to je laž in laž je moralni madež.

Obrekovanje. Kadar se izraža taka laž z namenom, da bi se uničil vpliv in ugled kake osebe ali njenih interesov, idej, naukov, je to grd zločin proti pravičnosti in ljubezni, ki mu pravimo obrekovanje. Kadar podtikaš drugemu namene in ideje, ki jih ni imel, če ga p a v š a l n o in brez dokazov imenuješ z oznako, ki je žaljiva in vsebuje krive nauke, če pretiravaš, če iščeš namenoma samo slabe poteze na drugem in jih povečuješ, če raznašaš o nasprotniku zle besede, ki jih nikdar ni govoril ali ne tako govoril, je to težka moralna krivda obrekovanja, ki vpije po zadoščenju. Morda tega ne delaš v kategoričnih, jasnih besedah, pač pa v namigavanjih, tako da vzbujáš nezaupanje do tistih oseb, kot bi bile nekaj zagrešile: krivda je ista, treba jo je popraviti.

Obrekovanje se upira vsakemu viteškemu, plemenitemu čutu pravice in ljubezni in je izliv nizkotne, sebične duševnosti. Saj je to neka vrsta duhovnega umora. Obrekovanje je

Škofje Jugoslavije

o gospodarski in socialni stiski naših dni

Pastirsko pismo škofov Jugoslavije iz letošnje konference v Zagrebu je v polni meri potrdilo naše delo, o katerem beda mnogi govorili, da je boj proti slamatemu možu ali medlim sencam naše domišljije. Sedaj vemo, da smo delali prav.

O gospodarski in socialni stiski naših dni govore škofje, ker se srcu, ki ljubi z božjo ljubeznijo, ne smili le dušna, temveč tudi telesna beda. Ker je telesna beda tolikrat v zvezi z dušno bedo in odtuja je ljudi Bogu, vrše le svojo službo, če skušajo pomagati v časni stiski, ne da bi reševali strokovna gospodarska vprašanja, ampak pokazali na božje zakone, ki bi zopet navrnili gospodarstvo na pravo pot in uredili družbeno življenje. Zalostna resnica je, da so vsi delovni stanovi zašli v težave in stiske. Poglavitni, čeprav ne edini vzrok te stiske je o p a d o d B o g a. Božje zakone, ki veljajo za vse življenje in za vse človekovo delovanje, tudi za gospodarjenje, so ljudje spravili ob veljavo. Gospodarski liberalizem je učil, da je gospodarstvo svobodno, da zanj božji zakoni ne drže in da tudi državni zakoni zanj ne veljajo. Oznanjal je srečo v svobodnem razvoju in tekmi po naravi dobrih ljudi. Ta in še druga zmotna načela so postala v življenju vodilna, namesto v srečo in blagostanje pa so nas privedla v gorje, iz katerega s težavo iščemo izhoda. Lastniki je gospodarski liberalizem napačno priznal samo pravice in ji ni naložil socialnih dolžnosti, plače delavcev je prepustil delničarjem in denarnikom v ropanje, naravne

v sebi, po vsej svoji bitnosti zlo in se ne da v nobenem primeru, z nobeno pretvezo: recimo javnega blagra, narodnih, patriotskih koristi i. t. d. opravičiti; zato nima pravice, da obstoja. Tudi državne zakonodaje obsojajo obrekovanje in obvezujejo k zadoščenju, preklicu in nalagajo kazni.

Opravljane. Ali smemo javno v besedi ali tisku raznašati tajne hibe, napake, pregrehe nasprotnikov? Vsi vidimo, da se to v časopisju dnevno dogaja. Ne gre za z n a n e napake, ampak za t a j n e. Če gre za izvolitev ali nastavitvev oseb, ki bi po teh svojih napakah škodovali javnemu blagru, bi bilo dovoljeno razglasiti te napake in bi to ne bilo opravljanje. Obsoditi pa je treba, če časopisi ali demagoji na shodih iz gole senzacionalne škodoželjnosti, da bi nasprotnika za vsako ceno onemogočili, razkričijo tajne njegove napake, ki so pa neškodljive javnemu blagru. Javni blagor zahteva od javnih delavcev, da so kos svoji službi in da ne dajejo javnega pohujšanja, in samo napake, ki tem zahtevam nasprotujejo, se smejo javno povedati! Sklenimo vsi: Laži, obrekovanja, klevete ven iz našega javnega življenja in časopisja!

zdržbe delovnih občestev raztrgal in ustvaril dva sovražna tabora: proletarce in kapitaliste.

Tako je nastal zgodovinski kapitalizem, ki stremi samo za dobičkom, ne da bi se oziral na človeka, ne na narod. Izžema in sesa kri in mozeg delovnemu ljudstvu, ki v veliki stiski išče rešitve v kričavem in vse obljubljačem socializmu pod raznimi imeni.

Toda ta rešitev je napačna, ni rešilna. Saj je na eni strani komunizem ali kolektivizem ali socializem samo logično nadaljevanje kapitalizma, protiverskega duha in mednarodnosti, na drugi strani pa je druga skrajnost: namesto krivične gospodarske nadoblasti posameznikov postavlja absolutno oblast družbe = države = vodstva države. Taktika komunizma je različna, kraju in času primerna, včasih celo sebi nasprotujoča — toda vedno ima pred seboj en namen: svetovno revolucijo, ki naj dvigne na oblast proletarijat (zglej SSSR nam kaže, da je proletarijat — Stalin! op. ur.). Komunizem razbija družino. Danes že v SSSR trpi pod šibo brezprizornikov, ki si jo je sam spletel in z novo zakonodajo skuša preurediti, ker se je prestrašil posledic svojih lastnih načel. Prisilno gospodarsko in socialno življenje je v nasprotju s človekovo naravo in se vzdržuje le s težavo z državnim pritiskom. Kdor bi hotel komunistične nauke širiti tudi med našim narodom, ta bi bil — zavestno ali nezavestno — ubijalec lastnega naroda.

Lenin — plačanec Nemčije in orodje Judov

Kljub razdiralni defetistični propagandi, ki jo je razvijal Lenin med francoskim narodom in med antantinimi vojaki, Nemčija vendar ni mogla zmagati. Vojska je trajala kar naprej. V l. 1917 so se Nemci zavedli, da postaja njihov položaj težji in težji. Kljub temu, da se je car Nikolaj II. odpovedal ruskemu prestolu in je Kerenski izpodkopal vojaško disciplino ruske armade, se je ruska fronta še vedno držala. Zato je nemška vlada izbrala Lenina, da bi zadala smrtni udarec ruskemu kolosu. Poskrbela je, da se je v plombiranem vozu peljal iz Švice v Petrograd, kjer so ga sprejeli v triumfu. Njegovi pomočniki so bili Judje. Zinovjev mu je pomagal s člani stare »izraelske zveze«, ki je imela kot tajno društvo svoj sedež na Poljskem, podružnice pa po vsem svetu. In prav ti drzni, brezvestni Judje so dali boljševiški stranki ljudske komisarje, višje uradnike in rablje. Nemška vlada je prispevala 40 milijonov mark, da so mogli boljševiki vršiti v Rusiji akcijo proti vojni in se polastiti vlade.

Odslej se dviga Leninova zvezda višje in višje; v resnici postane naslednik onih carjev,

Po nauku Odrešenika zahtevajo škofje polno plačilo od vseh, ki najemljejo delovne moči, dvigajo glas za socialno pravico in za pravice vsakega delavca kot človeka. Glas dvigajo proti kapitalizmu in proti komunizmu za človeške pravice delavca. To, kar delovno ljudstvo po pameti in pravici zahteva, ni v nasprotju s krščanstvom, saj je borba za pravično plačo in za urejene delovne razmere zahteva naravne in krščanske pravičnosti in ni nič komunizmu svojskega.

Prava pomoč današnjemu zlu bo prišla iz jasnega spoznanja pravih krščanskih načel o namenu gospodarstva, sodelovanju narave, dela in kapitala pri nastajanju novih dobrin. Družbo bo zopet treba po naravnih danostih organizirati v urejeno stanovsko državo. Spoznanju pa mora slediti hotenje in dejanje, da se najboljše zamišljene ideje dobro uvedejo v življenje. Sodelovati pa moramo nesebično in neumorno vsi, saj gre za ozdravljenje vseh gospodarskih in socialnih razmer. Dokler pa ne bomo zmogli še prave preosnove družbenega reda, naj karitas in javna oblast skrbita za omiljenje stiske.

Jasno pa je, da bi bilo vse delo prazno, če ne bi gradilo na notranji prenovitvi človeka, ki je nositelj tega družbenega reda. Še tako dobro zamišljen in organiziran red postane nered, če človek odpove. Danes je treba odpraviti moderno poganstvo in dvigniti pravost ljudi. Tu je polje, kjer lahko vsi delujemo za izboljšanje in sicer najuspešneje delamo: pri sebi in svojem okolju v duhu Katoliške akcije. Združeni s cerkvenim učiteljstvom in z milostjo božjo delajmo, z a k a j s p o m o č j o božje milosti je usoda človeške družbe v naših rokah.

ki so ga plačevali, da bi razkrajal socialiste s tem, da zanese med nje skrajno revolucionarni boljševizem. Ta zločinska igra se je maščevala nad carji. Nemška vlada je prav tako zločinsko vbrizgala po Leninu bacil boljševizma ruskemu narodu in plačala v prvem času vso boljševiško propagando po Rusiji; tudi ta zločin Nemčije se je maščeval nad njo s tem, da so se vsi računi Nemčije v Rusiji izjalovili in da so se razsule kot stavbe iz peska njihove mirovne pogodbe, v katerih so si hoteli pridržati odločitev o usodi Poljske, Finske, Litve itd. Brez pomoči carske ruske in cesarske nemške vlade bi ostal Lenin neznan in bi se bilo njegovo ime ohranilo kvečjemu kot ime demagoğa, prevratnega hujskača, spretnega organizatorja in pisatelja. Toda še tretji, bolj skriti, a najmočnejši činitelj je pripomogel Leninu do zmage: judovska internacionala, in sicer tista malo znana, kabalistična internacionala, ki je postavila sledeči ideal bodočnosti za Jude:

»Naslov Mesije je odslej prenešen na celo judovsko ljudstvo; Izrael, ki je zdaj trpeči Mesija, bo postal ob koncu stoletij Mesija na-

Razvoj slovaške zavesti (Piše tovariš Slovak.)

Tedaj je bilo treba računati z dejstvi, ki jih prejšnja stoletja niso poznala, namreč z narodi. Treba je bilo dati narodu jezik, instrument, ki bi bil izraz njegove duše. Odstraniti je bilo treba narodno brezbarvnost preteklosti in dati slovaškemu narodu drug duševni nastroj, ki pa je vseeno temeljil v narodni preteklosti. — In Devin je tu spregovoril jasno besedo. Devin je bil priča slovaške preteklosti, moči in poslanstva takoj pri svitu zgodovine narodov v srednji Evropi. Zato je moral vsakdo, kdor je slovaškemu narodu hotel dati program in mu določiti varno pot, po kateri mora iti v bodočnosti, seči prav do dob, ko je imel slovaški narod moč ustvariti politično silo samostojno in razširjajočo se v okviru danih političnih možnosti. Devin ni bil le nosilec nade v obupnih časih, ampak tudi narodni program.

Iskra narodne zavesti se je s sprehodom Šturovcev na Devin široko razvnela in je ni bilo več mogoče zadušiti. Mogočno narodno zborovanje v Turčianskem Sv. Martinu l. 1861 in memorandum slovaškega naroda avstrijski vladi in kralju so sijajni izrazi tega ognja. S tem odločnim korakom so dobili Slovaki Matico Slovaško in tri gimnazije. Toda kmalu so zopet nastopili težki časi in vse, kar si je narod krvavo prislužil in pridobil, je bilo uničeno (l. 1870 velika madžarizacija). Toda v srcih Slovakov se ni več dal zatreti narodni čut in narodna zavest. Čeprav so bile v sedemdesetih letih slovaškemu narodu zadane težke rane s krutim pritiskom in s smrtjo mnogih znamenitejših mož, vendar slovaški narod ni klonil, ker je imel svojo narodno zavest in vero v bodočnost. Ko je prišla velika svetovna katastrofa, se je slovaški narod v zavesti, da ima pravico do narodnega življenja v lastni svobodni državi, ko je bil madžarski pritisk na višku, enoglasno izrazil v martinski deklaraciji, da hoče sodelovati s Čehi v mejah republike češkoslovaške (30. X. 1918). In po svetovni vojni? Slovaški narodni duh stalno mogočno raste pod vodstvom priljubljenih delavcev, posebno pa slovaške mladine. Slovaška mladina se zaveda, da je bodočnost našega naroda odvisna v prvi vrsti od nje, da je narod vedno tak, kakršnega hočejo imeti njegovi sinovi.

S študentovsko palico po Beli Krajini INDUSTRIJA IN OBRTNIŠTVO

Industrija v Beli Krajini nima bogve kakšnih pogojev za širok razmah. Primanjkuje ne le vodnih sil, ki jih dobesedno ni, marveč tudi električnega toka, ki je zdaj bodisi čisto lokalnega značaja (Crnomelj) ali pa navezan na Ozalj (Metlika). Zadnji čas obetajo, da bodo podaljšali vod iz Novega mesta oziroma iz Kočevja. Seveda je elektrika najširšega pomena in bi nedvomno povzdignila tujski promet v pokrajini, ki ima mnogo prirodnih lepote. Pač pa že vrsto let izkoriščajo premogokop »Belo Krajino« na Kanižarici, pol ure južno od Črnomlja. Zaradi zadnjih redukcij pri dobavi državnim železnicam je bil tudi tukaj udarec, ki ga je lastništvo preložilo na rame delavcev, kakor se to povsod prakticira. Premog je seveda rjav in se doma spričo obilice drv ne uporablja kot kurivo. Kakega rudnega bogastva v Beli Krajini ni, razen če upoštevamo kalcijev karbonat, ki se imenuje z drugo besedo apnenec, ali kakor ga ljudje nazivajo: kamenje. Kamenja ne manjka. Uporablja se v apnenicah, ki jih je z ozirom na tovrstno prirodno bogastvo kaj malo. Edino lesa je tu, in še vseh vrst: bukve, kostanji, smreke, hrasti, bori, breze. Zato se je takoj po vojski lesna industrija tako razmahnila, da so v samem Črnomlju zrasle tri nove tovarne. Ena, imenovana Benediktova, je z gozdno

Zato se moramo mi, mladi Slovaki, otresti lagodnosti, neodločnosti in pesimizma, ki so največji narodni sovražniki. Moramo se boriti za lepše čase. Moramo biti preroki lepše bodočnosti Slovaške. — Hočemo vzbuditi v vsakem sinu slovaškega naroda zaupanje v lepšo bodočnost naroda. Budili bomo v njem ljubezen in spoštovanje do njegove preteklosti. Naša naloga bo, da pridobimo za to delo večino našega naroda, da, poižkali bomo vse, ki morejo pomagati naši narodni eksistenci in našim narodnim pravicam. Bodočnost našega naroda more vzrasti edino iz nas samih, če bomo črpali pripravljenost in navdušenje v njegovi preteklosti. Naš cilj je, da bi poslednji pripadnik našega naroda delal tako, kot magnetna igla, ki se ne da odkloniti od severa z nobenimi vplivi. Napravimo vse, da bi poslednji sin slovaškega naroda zasledoval vztrajno en cilj: zavarovanje vseh teh pravic, ki jih slovaški narod brezpogojno potrebuje za svojo eksistenco in razvoj.

Za našo univerzo

Pridobivajte nam novih naročnikov!

železnico dovažala les z ravnine tostran Kolpe. Zdaj že mnogo let ne obratuje.

Druga, imenuje se Zora, je v času krize prav tako skrčila obrat. Na tovarniškem prostoru le počasi izginjajo ogromne zaloge vsakovrstnih desk. Nova produkcija je malenkostna. Pač pa je Zora znana po valjčnem mlinu, ki je zelo moderen in komaj zmaguje delo, a je kljub temu oziroma prav zaradi tega samo krajevne značaja in pomena. Zora ni delniška družba. Njen lastnik je domačin.

Tik železniške postaje pa je tovarna Jugoles, ki je do nedavnega predstavljala v Beli Krajini višek lesne industrije. Saj je po gozdni železnici dovažala les iz obsežnih gozdov na zahodu. V času največje aktivnosti je zaposlila preko 250 delavcev, kar je za te razmere vsekakor dosti. Pomislimo še, da so bili delavci v veliki meri iz območja te železnice in so tako rekoč doma opravljali službo. Vendar pa je tudi Jugoles v avgustu 1936 prejenjal. Razloga sta v glavnem dva.

Prvi: prejšnji dirigent je vsako leto zgradil primeren podaljšek železnice v notranjost gozdov in je plačeval dovoz lesa po 15 Din za kubični meter. Njegov naslednik pa ni gradil nove proge, zato je dovoz stal do 80 Din za m³, kar je vsekakor velika razlika. Podjetje je bilo s tem seveda prizadeto. Z lesom razpolaga zdaj banovina in ga podjetje ni moglo dobiti po zaželeni ceni. Dobiček je bil zato zmanjšan in Jugoles, last ljubljanske kreditne banke, je v glavnem iz tega razloga prenehal.

* Četrta božja zapoved nam ukazuje tudi jubezen do domovine in naroda, iz katerega smo izšli

Vzgoja mlade inteligence za izobraževalno delo med narodom.

Dne 21. januarja je predaval o tej temi g. prof. Solar. Iz predavanja podajamo glavne misli:

Prosvetno delo je vse, kar človeka umsko in srčno izobrazuje. Umska izobrazbenost pa se ne kaže samo v obvladanju neke snovi, ampak tudi v prožnosti duha. Treba je dati ljudem snovno znanje, ki ga potrebujejo za svojo stroko, pa tudi takega, ki jim odpira pogled na sodobne pojave in jih vodi do razmišljanja. Vsak izobraženec, ki bo deloval med narodom, mora biti dobro poučen o vprašanjih svetovnega nazora, ker je za ta vprašanja mnogo zanimanja.

Za širjenje umske izobrazbe je več poti. Ena najvažnejših je osebno občevanje, ki

Drugi vzrok pa je naslednji. Delavci so imeli posebne nadure, nočno delo, tudi akordno delo. Presežka pa podjetje ni plačevalo (ali vsaj redno ne), zato so delavci vložili tožbo, kjer je šlo za bajne vsote. Stvar je bila v polnem teku (v januarju 1936 je »Slov. dom« o tem podrobneje poročal), na kateri stopnji pa je zdaj, ne vem. Tudi delavci dvojijo, da bi se s te stopnje premaknila v njihovo korist.

1. avgusta 1936 je bilo odpuščenih okoli 200 delavcev, v veliki meri z juga. Kmalu so iz gozdov pričeli dovažati material (oglje, žico, tračnice) in les, kolikor ga je še ostalo. Še pred letom 1937 je bila progna povsem razdrta, v januarju pa so kmetje odvažali z razdrtin kamenje na poljske pote. Deset do dvajset delavcev je še v tovarni sami, kjer opravljajo kakor pred velikim slovesom. Tovarna je naprodaj, vendar so vsote še zelo zelo daleč.

8 let je bila gozdna železnica v najživahnejšem prometu in lahko bi bila še nedogleden čas, lastništvu sicer v malo manjši dobiček, delovnemu belokranjskemu ljudstvu pa v korist. Govorilo se je, da bo prevzela banovina. Bog ve, kako bo. Pri vsem je kapitalizem pokazal svoj individualni in pohlepni obraz.

V Črnomlju je tudi železolivarna, kjer je zaposlenih kakih osem delavcev. Vendar je plača nizka, da se Bog usmili, ne glede na izredno naporno delo.

lahko vzgoji cel rod. V dobi tiska je treba gledati tudi na to, da dobe ljudje izbrano pisano besedo. Najbolj navaden način širjenja izobrazbe pa so društva.

K izobrazbi spada predvsem tudi srčna kultura.

Društveno delo ni vedno izobraževalno, ker je pač njegova vrednost odvisna od kvalitete članov. Za uspešno delo v družtvih se je vedno treba vprašati: kakšni so ljudje, kakšne so njihove potrebe, kam jih je treba pripeljati in s kakšnimi sredstvi? Jasen odgovor na to vprašanje šele daje možnost, da se bo vpliv dobrega društvenega delovanja videl v družinah in v posameznikih.

Kadar bo vsak naš izobraženec lahko pokazal na rod značajnih ljudi, ki so opora kraju in družbi, v kateri žive, in bo lahko povedal, da jim je bil v pobudo in oporo njihove rasti in zorenja, si bomo lahko čestitali k našemu izobraževalnemu delu.

G. prof. Solar je imel tudi lani na tečaju Ak. zveze referat, in sicer o krščanski kulturi. Poročilo, ki ga je tedaj prinesla Straža, so nekateri krogi označili kot netočno, oz. tendenciozno. Mi bi ob tej priliki povedali, kar smo že ustmeno izjavili onim, ki so se tako izrazili: da hočemo vedno brezpogojno pravilno poročati in da smo vedno pripravljeni prinesiti stvarne popravke in pojasnila. Veritas suprema lex.

Kaj je doživel g. prof. Bogatyrev na bratislavski univerzi?

Peter Grigorjevič Bogatyrev, rojen v Saratovu v Rusiji, komun. naprednjak, je imel najboljšo voljo, da si osvoji stolico univerze v Bratislavi. Predavanja je že javil. Čudno pa se je moral počutiti saratovski žid, ko ni bilo niti enega slušatelja, da bi prisluhnil njegovi besedi. Najbolj ironično pri tem primeru je pač to, da niso na Bogatyreva reflektirali niti slovaški židje, niti komunisti. Da so to napravili slovaški katoliški akademiki, je še razumljivo, ko imajo za etnografijo prof. Prazāka. Kako bogato žetev bi bil imel g. Bogatyrev, si moremo prav nazorno predstaviti, če pomislimo na početje nekaterih gospodov, ki že varno gledajo z bratislavske univerze, simpatizirajo z leninovsko-stalinovsko ideologijo, uničujoč vse, kar prinaša dih narodnosti in krščanstva, in širijo vse, karkoli vonja po Moskvi.

Razen omenjenega rudnika »Bela Krajina« nimamo več kaj govoriti o industriji, če na primer izdelovanje glinaste opeke za zidanje in cementne za strešno kritje štejem k obrti. Oboje se dela v majhnem obsegu.

Jasno je tudi, da so pri mlinih, ki so sami po sebi kaj idilični in čisto krajevnega značaja, tudi žage, ki so seveda za najbližji okoliš.

Prometne razmere, ki so za razvoj in napredek nekoliko večjega gospodarstva važen faktor, v Beli Krajini še daleč niso zadovoljljive. Zadnji čas se cestam sicer posveča pozornost, a to je še začetek. Tako imenovani občinski poti pa so kljub obveznemu kuluku zanemarjeni ko le kaj.

Minulo jesen so inženirji merili pot novi železnici Črnomelj—Vinica—Vrbovsko. To je namreč zveza Slovenije z morjem; s to zidavo se naši domovini spet obeta majhen napredek v državni režiji, drugo je itak privatnega značaja. Črnomelj sam in okolica se borita za odcpe: prvi hočejo seveda mesto, drugi pa postajališče Sela pri Otavcu. Spor je tipično belokranjski. Ali bo progla stekla in kdaj, je seveda odprto vprašanje. Ko bodo na terenu zazvene lopate in krampi, bomo vsaj trdno upali, da se bomo lahko hodili v morje kopat.

O obrti sami se kaj novega ne da povedati. Izrazitega obrtništva je malo in danes preživlja hude čase kot vsi stanovi sploh. Čevljarji, ključavnicearji, kovači, krojači in mižarji deloma samo popravljajo malo trpežno fabriško blago, deloma obdelujejo najeto zem-

